

мислити, аналізувати, знання теорії музики, а також хорошої виконавчої підготовки. Досягти успіху можна лише тоді, коли студентрозвивається музично, інтелектуально, піаністично і артистично.

Список використаних джерел

1. Воробкевич°Т.°П. Методика викладання гри на фортепіано. Львів. 2001.
2. Любомудрова°Н. Методика навчання грі на фортепіано. 1982.
3. Тімакін°С.°М. Виховання піаніста. 1989.
4. Щапов°А.°П. Фортепіанний урок у музичній школі і училищі. 2001.

Мартиненко В.,
викладач Полтавської дитячої
музичної школи № 2
імені В. П. Шаповаленка (м. Полтава)

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО РОБОТИ З УЧНЯМИ ДИТЯЧОЇ МУЗИЧНОЇ ШКОЛИ ПО КЛАСУ КЛАРНЕТА

Анотація. У статті схарактеризовано особливості початкового етапу навчання гри на кларнеті, розкрито роль викладача-музиканта у вихованні учнів та визначено методичні підходи до навчання кларнетистів у дитячій музичній школі.

Ключові слова: навчання, кларнет, учень, викладач-музикант, методика, майстерність.

Актуальність теми. Досить актуальною для сучасної кларнетової педагогіки є проблема вдосконалення підготовки молодих кларнетистів в музичних навчальних закладах. Особливо важливим є необхідність вдосконалення початкового навчання. Подібна необхідність викликана інтенсивним розвитком композиторської творчості та виконавського мистецтва, яка поставила високі професійні вимоги і до кларнетистів. Сучасний виконавець-кларнетист повинен не лише бездоганно володіти своїм інструментом, а й володіти розвиненою музичною та загальною культурою. Природно, що успішне виконання цих вимог накладає велику відповідальність на педагогів, які працюють у всіх ланках нашої системи музичної освіти (музична школа – коледж – консерваторія).

Мета статті – розкрити методичні підходи до роботи з учнями дитячих музичних шкіл по класу кларнета.

Виклад основного матеріалу. Надзвичайно важливе значення належить початковому етапу навчання, коли закладається свого роду фундамент музичної підготовки учнів. Саме тому організація і методика навчання молодих кларнетистів в музичних школах повинні безперервно удосконалюватись, бути на рівні сучасних вимог педагогіки.

Одним із найважливіших питань є зміна вікових категорій, що визначає оптимальні вікові умови прийому дітей для навчання гри на кларнеті. Існуюча практика, при якій навчання дітей починається з 12-річного віку, в даний час явно застаріла, оскільки вона не враховує цілий ряд нових обставин. Це, по-перше, фізичний і розумовий розвиток сучасних дітей, що проходить приблизно на один-два роки швидше, ніж їх однолітки раніше, всі стадії свого розвитку. Звідси випливає, що більш ранне фізичне і розумове дорослішання

дітей шкільного віку створює передумови і для більш раннього залучення їх до музичних занять, в тому числі і до навчання гри на кларнеті. По-друге, це ті сприятливі можливості, які відкрилися перед початківцями кларнетистами у зв'язку з освоєнням нової, більш прогресивної французької системи кларнетів. Ці інструменти, як відомо, вимагають від граючого менше фізичних зусиль при звуковидобуванні і, завдяки більш компактному розташуванню основних звукових отворів і клапанів, дозволяють менше розтягувати і напружувати пальці в процесі гри. Обидва названих фактора, будучи дуже важливими саме для початківців кларнетистів, також є серйозною підставою для зміни терміну початку навчання гри на кларнеті. По-третє, і це, мабуть, найголовніше, зростаючі труднощі художнього і технічного освоєння сучасної музики з її складною мелодикою, гармонією, ритмікою і фразуванням, що вимагають від кларнетистів розширення і оновлення інструментальних засобів вираження, більш високої технічної та художньої підготовки, природно потребують і більш раннього залучення до інструменту. Звідси випливає, що оптимальна вікова межа початку навчання гри на сучасному кларнеті може і повинна бути зрушена в бік зменшення віку.

Залучення дітей до музики за допомогою навчання гри на кларнеті увійшло в практику музичної освіти як в Україні, так і за кордоном, і з кожним роком користується все більшим інтересом серед дітей та їх батьків. Краса звучання інструменту, його невеликі розміри, безмежні можливості використання в музиці всіх жанрів і стилів в поєднанні з іншими музичними інструментами заслужено ставлять кларнет на найвищі позиції. Важливим є досягнення в короткі терміни зацікавленості учня процесом навчання гри на інструменті, акцент на можливість подальшої самостійної діяльності в галузі музичного мистецтва.

Рекомендований вік дітей для початку навчання гри на кларнеті: 7-12 років. У цьому випадку для досягнення найбільшої ефективності навчання необхідно спиратись на виконання таких найважливіших умов: а) до навчання слід залучати дітей, що мають яскраво виражені ознаки анатомічно-фізіологічної придатності (розвинену грудну клітку, довгі й рухливі пальці обох рук, повні, м'ясисті губи, тонкий рухливий язик та інші); б) на перших порах навчання бажано вести на кларнеті ладу Мі-бемоль або До, бо їх розміри найбільшою мірою відповідають будові рук і пальців 10-річних дітей; в) у процесі початкового навчання ретельно продумана система занять на інструменті повинна бути приведена в повну відповідність з особливостями дитячого організму, який не повинен відчувати фізичних і розумових перевантажень.

У практичному вирішенні вікової проблеми у кларнетистів є ще один дуже важливий і цікавий аспект: раннє залучення дітей до елементарного музикування шляхом навчання гри на найпростішому духовому інструменті – блокфлейті. Дійсно, способи постановки і звуковидобування на флейті, з одного боку і, скажімо, на гобої або кларнеті – з іншого, мають загальну основу: інструменти тримаються злегка піднятими, збігаються ігрові рухи пальців, в основі звуковидобування лежить подібний принцип вдування повітря в мундштучні частини інструменту, що видобувають звуки, які характеризуються природною співучістю. Все це зближує блокфлейту з іншими дерев'яними духовими інструментами і робить її незамінним помічником у руках досвідченого педагога-духовика для раннього початку навчання дітей на духових інструментах і, зокрема, до навчання гри на кларнеті. За умовою ретельного підходу до справи, при відповідній підготовці учнів їх попередні заняття

на блокфлейті можуть принести велику практичну користь. Важливою проблемою початкового навчання кларнетистів є і кваліфікація педагогів, які ведуть це навчання.

Роль викладача-музиканта у вихованні учнів надзвичайно важлива. Він, як і взагалі будь-який педагог, це перш за все вихователь. Від нього вимагається культура поведінки, високий рівень освіти і досвід, не обмежені вузькопрофесійними інтересами. Викладач повинен постійно стежити за успішністю учня з усіх дисциплін, цікавитися його побутом, особистим життям. В умовах ДМШ необхідно підтримувати тісний контакт з батьками, який дозволить визначити взаємини в сім'ї, допоможе зрозуміти, хто з батьків має вплив на дитину, хто фактично займається його вихованням. Якщо педагог володіє необхідними професійними і людськими якостями, любить свою справу і віддає йому всі свої сили і здібності, то будь-який недолік в його роботі з початківцями кларнетистами не можливий.

Нажаль, досить розповсюдженим є той факт, що викладачі, ставляться несерйозно до підготовки учнів музикантів-професіоналів: не обтяжують себе пошуками найбільш ефективних методів навчання, не вдаються глибоко в індивідуальні особливості учнів, не звертають уваги на виправлення недоліків, без уваги контролюють і направляють самостійні заняття учнів. Іншою причиною зазначених раніше недоліків в сучасній педагогічній практиці є поспішність в навчанні і вихованні юних музикантів. Часом навіть досвідчені викладачі-кларнетисти заради швидких, помітних результатів поверхнево готують своїх учнів, "натаскують" їх на дострокове виконання навчальних планів і програм, не дотримуючись головного принципу – послідовного і міцного оволодіння основами кларнетного виконавства з метою подальшого розвитку їх музичних здібностей. Музична педагогіка, пише Л. Баренбойм, "не терпить суєти, поспіху; їй потрібен час і спокій, щоб дати зробленому відбутися і щоб почався природний розвиток і зростання". Викладач-кларнетист не повинен поспішати в роботі з учнями, йому необхідно звикнути постійно розмірковувати над результатами своєї праці, шукати і знаходити причини успіхів і недоліків, творчо підходити до вирішення найважливіших завдань навчання і виховання юних музикантів.

Нарешті, багато недоліків у виконавській підготовці молодих кларнетистів бувають наслідком того ненормального положення, коли заняття з учнями ведуть викладач суміжних спеціальностей. Відомо, наприклад, що в деяких музичних школах і коледжах, де контингент учнів на духових інструментах невеликий, один педагог веде заняття за кількома спеціальностями. У цих умовах учні-кларнетисти не отримують від педагога всіх необхідних професійних навичок щодо постановки, звуковидобування, аплікатури, внаслідок чого їх виконавча підготовка залишається на досить низькому рівні.

Висновки. Для виховання музиканта-кларнетиста викладач повинен планомірно, послідовно, з урахуванням індивідуальних особливостей вести навчальний процес. Необхідно за період навчання дати учневі максимум знань за фахом в обсязі програми, долучити до музики, познайомити з її зразками, закласти професійно-технічний фундамент, на якому базуватиметься його подальший розвиток, навчити правильному сприйняттю музики, керувати його морально-естетичним вихованням.

Список використаних джерел

1. Евтихійев П., Карцева Г. Психолого-педагогічні основи роботи учня над музично-виконавським образом. *Музичне виховання: досвід, проблеми, перспективи.*
2. Посвалюк В. Щоденні комплексні вправи трубача: навч.-метод. посібник. К., 2006.

296 с.

3. Романовський В. І. Чистота інтонації під час гри на духових інструментах студентів-музикантів у вищих мистецьких навчальних закладах. *Молодий вчений*. 2017. № 11. С. 641-644.

Мордасова Світлана,
викладачка вищої категорії, старша
викладачка Полтавської міської школи
мистецтв «Мала академія мистецтв»
імені Раїси Кириченко,
Шпортько Сергій,
викладач вищої категорії, старший
викладач Полтавської міської школи
мистецтв «Мала академія мистецтв»
імені Раїси Кириченко,
Мордасова Алла,
викладачка першої категорії
Полтавського фахового коледжу
імені М.°В.°Лисенка (м.°Полтава)

НАРОДНА ПІСЕННА ТВОРЧИСТЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ ОСОБИСТОСТІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ МИСТЕЦЬКИХ ШКІЛ ТА ФАХОВИХ КОЛЕДЖІВ

Анотація. У статті висвітлюється проблема впливу народної пісенної творчості на формування світогляду особистості. Аналізується навчання учнів у мистецьких школах та фахових коледжах на засадах національної народної пісенної творчості; показаний вплив на формування вокально-хорових та інструментальних навичок, зокрема природнього відчуття фрази, міжфразового дихання, характеру виконання мелодики та пошук необхідних штрихів та засобів звуковідтворення для відображення художнього змісту твору.

Ключові слова: народна пісенна творчість, світогляд, художній образ твору, характер виконання музичного твору, етнокультура, етнотрадиції, фольклор, національна самосвідомість, національний колорит.

Тема української пісенної творчості та її вплив на формування особистості набула величезної актуальності саме з моменту початку російського повномасштабного вторгнення в Україну, яке пробудило у населення почуття власної національної гідності, повагу до національних традицій, розвинуло почуття національної самосвідомості нації. Люди масово почали перейматися національними традиціями та фольклором, відкрито позиціонувати традиційне народне вбрання, етнокультуру, традиції та звичаї пращурів. Тому актуальним є вплив народної пісенної творчості на формування світогляду, національної самосвідомості дитини, яке відбувається у процесі навчання у мистецьких школах та коледжах. Можемо констатувати вплив народної пісенної творчості при виконанні музичних творів різного характеру та жанрів, починаючи від класичних старовинних поліфонічних творів, творів великої форми, сучасних програмних та джазових зразків при навчанні на фортепіанному та народному відділах мистецьких шкіл та фахових мистецьких коледжів.